

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžo/47/2012
Identifikačné číslo spisu:	7012200472
Dátum vydania rozhodnutia:	11.06.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7012200472.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členiek senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a JUDr. Gabriely Gerdovej v právnej veci navrhovateľa: Ing. B. Y., bytom W., W., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Košice, so sídlom Moyzesova 18, Košice, o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu č. 1N 1175/12 zo dňa 23.04.2012, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sp/10/2012-26 zo dňa 19.06.2012, jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sp/10/2012-26 zo dňa 19. júna 2012 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. 1N 1175/12 zo dňa 23. apríla 2012 podľa § 250j ods. 2 písm. c/ O.s.p v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. z r u š u j e a vec v r a c i a odporcovi na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Košiciach potvrdil rozhodnutie odporcu č. 1N 1175/12 zo dňa 23.04.2012, ktorým nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci. Na základe dokazovania vykonaného v správnom konaní bolo preukázané, že navrhovateľ nespĺňa jednu zo zákonom stanovených podmienok - stav materiálnej núdze, pre vznik nároku na právnu pomoc zo strany odporcu, pretože jeho započítateľný príjem vo výške 365,10 € (starobný dôchodok navrhovateľa) presahuje sumu 1,4-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t.j. sumu 265,76 €, a zároveň aj sumu 1,6-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t.j. sumu 303,73 €. Krajský súd považoval za neopodstatnenú žiadosť navrhovateľa o prerušenie konania a iniciovanie konania pred ústavným súdom SR vo veci vyslovenia nesúlady ním právnych predpisov upravujúcich obligatórne právne zastúpenie v konaní pred ústavným súdom (§ 20 ods. 2 zák. č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov s Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, majúc za to, že táto právna

úprava nie je v rozpore s navrhovateľom špecifikovanými článkami Ústavy SR ani Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonom stanovenej lehote odvolanie a navrhol, aby ho najvyšší súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Namietal, že prvostupňový súd sa nedostatočne zaoberal tým, že súdom uvedené zákony porušujú práva zaručené čl. 6 Dohovoru a čl. 46 až 48, ale i čl. 127 Ústavy SR. Krajský súd vyslovil právny názor, že namietaná právna úprava nie je v rozpore so špecifikovanými čl. 46 až 48 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru, čím si krajský súd rozhodol vo veci, na ktorú je daná právomoc ústavného súdu. Tvrdil, že uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24S/74/2010-39 zo dňa 27.10.2010 mu bol v základnom konaní pred Krajským súdom v Banskej Bystrici ustanovený právny zástupca, ale v dôsledku novej právnej úpravy zákonom č. 332/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, pri tých istých majetkových a osobných pomeroch už nemá nárok na poskytnutie právnej pomoci v konaní o jeho sťažnosti pred ústavným súdom sp. zn. II. ÚS 61/2012 vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 24S/74/2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžhuv/3/2011 zo dňa 26.10.2011.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľa uviedol, že úspešným žiadateľom v konaní o priznanie nároku na právnu pomoc môže byť len ten, kto súčasne preukáže splnenie všetkých troch podmienok: že sa nachádza v stave materiálnej núdze, že sa nejedná o zrejmú bezúspešnosť sporu a že spor prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy, ak je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch. Na základe predložených dokladov o príjmoch a majetkovej situácii navrhovateľa bolo preukázané, že navrhovateľ nespĺňa zákonom stanovenú podmienku - stav materiálnej núdze, pretože jeho započítateľný príjem vo výške 365,10 € (starobný dôchodok navrhovateľa) presahuje sumu 1,4 -násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, t.j. sumu 265,76 € a zároveň aj sumu 1,6 -násobku sumy životného minima, t.j. sumu 303,73 €. Odporca preto navrhovateľovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci. Zákon č. 327/2005 Z.z. neumožňuje vo svojich ustanoveniach zohľadňovať výdavky žiadateľov o poskytnutie právnej pomoci, a preto centrum považuje odvolanie navrhovateľa za nedôvodné. Odporca navrhol, aby súd potvrdil rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sp/10/2012-26 zo dňa 19.06.2012.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „O.s.p.“) preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.) a následne po tom, ako bolo verejné vyhlásenie rozsudku oznámené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní pred jeho vyhlásením (§ 156 ods. 3 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. zmenil rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Sp/10/2012-26 zo dňa 19.06.2012.

Odporca rozhodnutím č. 1N 1175/12 zo dňa 23.04.2012 nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytovanie právnej pomoci, keď dospel k záveru, že navrhovateľ nespĺňa jednu z kumulatívnych podmienok na poskytnutie právnej pomoci, a to podmienku materiálnej núdze, pretože započítateľný príjem navrhovateľa vo výške 365,10 €, presahuje výšku 1,4- násobku životného minima, aj výšku 1,6- násobku životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Najvyšší súd zistil, že odporca vychádzal z nesprávneho právneho názoru. Právny rámec rozhodovacej činnosti odporcu nie je tvorený iba zákonnou právnou úpravou, ale aj Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (uverejnený v Zbierke zákonov ako oznámenie č. 209/1992 Zb.), ktoré ako pramene práva tvoria základný rámec rozhodovacej činnosti odporcu vo veciach poskytnutia právnej pomoci a zabezpečenia prístupu k súdu osobám, ktorým to

materiálne podmienky neumožňujú.

Zabezpečenie prístupu k súdu priamo vyplýva z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (právo na súdnu a inú právnu ochranu) a z čl. 6 ods. 1 Dohovoru (Právo na spravodlivé súdne konanie). Prístup k súdu je vždy individuálnou záležitosťou a nemôže byť limitovaný normatívnymi podmienkami zákonnej právnej úpravy (§ 6 - § 8 zák. č. 327/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov). To znamená, že prístup k súdu nemôže byť ponímaný kogentne

„... iba za podmienok a v rozsahu ustanovenom zákonom“. Zákon nemôže obsiahnuť všetky modalítity právne relevantných vzťahov. Zákonodarcia normatívne upravil generálnu klauzulu zabezpečujúcu súlad s Dohovorom v § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z.z. V osobitných situáciách je nevyhnutné postupovať aj s priamou aplikáciou Dohovoru a odporca nemôže argumentovať, že ako štátny orgán môže konať iba v rozsahu a spôsobom ako ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR). V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na nálezy Ústavného súdu SR vo veciach sťažností Lesoochránárskeho zoskupenia VLK II. ÚS 163/2010-70 zo dňa 18.04.2012, IV. ÚS 118/2010-94 zo dňa 12.04.2012 a iné, z ktorých právne významným záverom bolo, že dbať nad materiálnym zabezpečením prístupu k súdu musia súdy bez ohľadu na to, či to ustanovuje zákon alebo iný prameň práva. Obrana správnych orgánov i súdov s poukazom, že pri rozhodovaní mohli konať iba v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR) nebola akceptovaná ako súladná s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Osoba, ktorá nespĺňa podmienku stavu materiálnej núdze definovanej na účely zákona č. 327/2005 Z.z. v § 4 ods. 1 písm. i/ sa môže nachádzať v osobitnej situácii. V prejednávanej veci odporca preukázal, že v základnom konaní pred Krajským súdom v Banskej Bystrici sp. zn. 24S/74/2010 aj pre následné odvolacie konanie pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžhuv/3/2011 bol žalobcovi uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24S/74/2010-39 zo dňa 27.09.2010 ustanovený advokát JUDr. Ján Kožuška za zástupcu z dôvodu zistenej materiálnej núdze. Krajský súd z predloženého potvrdenia o osobných majetkových a zárobkových pomeroch zistil, že žalobca spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov a i priznanie právnej pomoci.

Najvyšší súd konštatuje, že z hľadiska priamej aplikácie a dodržiavania čl. 6 Dohovoru by bol ťažko obhájitelný platný právny stav v Slovenskej republike, keď v časovo predchádzajúcom období, v základnom súdnom konaní tá istá sociálna situácia žalobcu bola vyhodnotená ako odôvodňujúca priznanie práva na poskytnutie právnej pomoci a následne odporca vychádzajúc z dikcie neskoršieho zákona, pre účely bezprostredne nadväzujúceho konania o ústavnej sťažnosti, ktorej predmetom je základné konanie, zamietne nárok na poskytnutie právnej pomoci. Retroaktivitu neskoršieho právneho predpisu sprísňujúceho nárok na poskytnutie právnej pomoci v bezprostredne nadväzujúcom konaní na základné súdne konanie je potrebné vnímať ako potenciálne konfliktné s Dohovorom. Ide o garanciu prístupu k súdu a štát nemôže meniť podmienky prístupu k súdu v bezprostredne nadväzujúcich konaniach. Prejudikatúrou je obdobný súdny prípad vo veci najvyššieho súdu 3Sžo/9/2013 [W. proti Centru právnej pomoci, kancelária Žilina].

Odporca v ďalšom konaní musí posúdiť a odôvodniť vec i z hľadiska súladnosti s Dohovorom a s Ústavou SR (čl. 152 ods. 4), ktoré majú aplikačnú prednosť pred dikciou zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov.

Na základe vyššie uvedeného najvyšší súd zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. rozhodnutie odporcu č. 4N 943/12 zo dňa 03.04.2012.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p., § 224 ods. 1, 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. tak, že navrhovateľovi, ktorý mal v konaní úspech náhradu trov konania nepriznal, keďže mu žiadne trovy konania nevznikli.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný